

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้ทรัพยากรร่วมกันของนิติบัญญัติ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นิติค มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปี การศึกษา 2553 ทุกระดับชั้นปี จำนวน 13 คณะ จำนวนทั้งสิ้น 25,408 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมให้เกิดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 คน และสุ่มตัวอย่างเชิงช่วงชั้น (stratified random sampling) อย่างมีสัดส่วนตามคณะ 13 คณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและเป็นแบบปลายเปิดให้นิสิคเติมข้อความเป็นจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการใช้ทรัพยากรและบริการร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 45 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธี Likert (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 107) ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในการใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 6 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 ฉบับ และนำแบบสอบถามมาคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 388 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.48 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้มีดังนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ Independent-Samples t test และ One-way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.55 กำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 27.06 ศึกษาอยู่คณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 20.36 ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 53.87

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้บริการสำนักหอสมุด วิทยาเขตบางเขน ร้อยละ 81.18 นอกจากคณะที่สังกัดและสำนักหอสมุด ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ ร้อยละ 14.43 ห้องสมุดที่ใช้น้อยที่สุด คือ ห้องสมุดพระพุทธศาสนา ร้อยละ 1.29 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้

บริการห้องสมุดคณะอื่นคือเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ร้อยละ 96.91 ความถี่ในการใช้บริการ ส่วนใหญ่บ่อยครั้ง (มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์) ร้อยละ 33.50 วันที่เข้าใช้บริการเป็นประจำ ส่วนใหญ่ วันอังคาร ร้อยละ 77.58 และช่วงเวลาที่เข้าใช้บริการเป็นประจำ ส่วนใหญ่ 13.00-16.30 น. ร้อยละ 59.79

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นการใช้ทรัพยากรและบริการร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปผล ได้ดังนี้

2.1 ด้านสถานที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ห้องสมุดมีแสงสว่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมา คือ สถานที่ให้บริการเดินทางสะดวก ($\bar{X} = 3.95$) และ เวลาการ-เปิด-ปิด ของแต่ละห้องสมุดมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จำนวนที่นั่งเพียงพอ ($\bar{X} = 2.65$)

2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีทรัพยากรที่ทันสมัย ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมา คือ ทรัพยากรอยู่ในสภาพให้บริการ ($\bar{X} = 3.62$) และ มีทรัพยากรสารสนเทศตามที่ท่านต้องการ ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 6 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีปริมาณวิทยานิพนธ์/งานวิจัย/IS เพียงพอกับการใช้ ($\bar{X} = 3.25$)

2.3 ด้านการจัดระบบสารสนเทศและการค้นคืนสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดเก็บเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมา คือ คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นมีประสิทธิภาพเหมาะต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 3.65$) และ เครื่องมือสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) เข้าถึงและสืบค้นได้ง่าย ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 4 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถค้นหาหนังสือพิมพ์บนชั้นได้ตามความต้องการ ($\bar{X} = 3.48$)

2.4 ด้านการให้บริการสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การให้บริการยืม-คืนมีความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา คือ ไม่จำกัดทรัพยากรให้ยืมเฉพาะนิสิตในคณะ ($\bar{X} = 3.63$) และ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าตรงความต้องการ กับ ความสะดวกในการใช้บริการอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 2 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บริการถ่ายเอกสาร ($\bar{X} = 3.31$)

2.5 ด้านบุคลากรที่ให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แต่งกายสุภาพ ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมา คือ ให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์กับผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 3.62$) และ มนุษยสัมพันธ์ในการให้บริการดี ($\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 2 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาของท่านเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.41$)

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในการใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.1 ด้านสถานที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในด้านการใช้สถานที่ของห้องสมุดร่วมกัน ดังนี้ คับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้มาใช้บริการ ร้อยละ 26.29 ดี มีความสะอาดน่าเข้าไปใช้ ร้อยละ 18.56 ควรเปิด-ปิดให้ตรงเวลาบางครั้งเปิดช้ากว่าเวลาที่ติดประกาศไว้ ร้อยละ 4.90 และอุณหภูมิของห้องเย็นเกินไป ร้อยละ 3.87

3.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในด้านการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดร่วมกัน ดังนี้ ทรัพยากรมีการจัดเป็นระเบียบ และมีการปรับปรุงอยู่เสมอและเพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ ร้อยละ 22.16 หนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการ และหนังสือไม่ครบถ้วนในบางสาขาที่ต้องการ โดยเฉพาะหนังสือภาษาญี่ปุ่น ร้อยละ 9.79 และควรมีการจัดชั้นหนังสือให้ชัดเจนว่า ชั้นนี้หมวดเนื้อหาอะไร ร้อยละ 3.09

3.3 ด้านการจัดระบบสารสนเทศและการค้นคืนสารสนเทศ พบว่า นิติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในด้านการจัดระบบสารสนเทศและการค้นคืนสารสนเทศของห้องสมุดร่วมกัน ดังนี้ ดี สะดวก ค้นหา ร้อยละ 9.02 มีการจัดระบบที่ดี ร้อยละ 8.50 ควรอบรมวิธีการสืบค้นเพื่อให้เห็นชัดเจน ร้อยละ 7.22 มีประสิทธิภาพที่ดีอยู่แล้ว แต่มีไม่เพียงพอ ร้อยละ 6.19 ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยมากกว่านี้ ร้อยละ 5.15 เครื่องคอมพิวเตอร์บางเครื่องที่ใช้เพื่อค้นหารายการหนังสือมีปัญหา ร้อยละ 3.35 และควรทำระบบให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ร้อยละ 1.03

3.4 ด้านการให้บริการสารสนเทศ พบว่า นิติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในด้านการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดร่วมกัน ดังนี้ มีความเหมาะสม ค้นหาทรัพยากรได้สะดวก รวดเร็ว ร้อยละ 19.59 ยืมคืนสะดวก แต่ควรเพิ่มการบริการด้านอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 11.34 ยังบริการได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 9.28 บางครั้งจุดยืม-คืนหนังสือย้ายไปย้ายมา อาจทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความสับสน ร้อยละ 2.06

3.5 ด้านบุคลากรที่ให้บริการพบว่า นิติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในด้านบุคลากรที่ให้บริการของห้องสมุดร่วมกันดังนี้ รวดเร็ว สุภาพ สามารถให้คำแนะนำต่าง ๆ ได้ดี ร้อยละ 35.57 ควรบริการอย่างเต็มใจและมีอัธยาศัยที่ดีเมื่อนิสิตรไปถามข้อมูล ร้อยละ 22.16 ควรตั้งใจให้บริการมากขึ้น ร้อยละ 13.66 ควรเพิ่มบุคลากร ร้อยละ 9.54 และบุคลากรควรตรงต่อเวลามากกว่านี้ ร้อยละ 7.22

3.6 ด้านอื่น ๆ พบว่า นิติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในด้านอื่น ๆ ของการใช้ห้องสมุดร่วมกัน ดังนี้ เวลาการให้บริการควรเปิดเร็วขึ้นกว่าเดิม ประมาณ 7.00-7.30 น. ร้อยละ 9.02 เครื่องปรับอากาศเย็นไม่ทั่วห้อง ร้อยละ 5.93 เรื่องกฎระเบียบสงสัยว่าทำไมนิสิตหญิงใส่กระโปรงสั้นเข้าห้องสมุดได้แต่ใส่กางเกงขาสั้นกลับเข้าไม่ได้ ร้อยละ 5.67 มีการจองที่นั่ง ร้อยละ 4.64 และในเรื่องของความสมบูรณ์ของหนังสือ บางเล่มยังฉีกขาดแล้วไม่ได้รับการซ่อมแซม ร้อยละ 3.87

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า (1) นิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงมีสภาพการใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) นิสิตทั้งกลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีสภาพการใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) นิสิตที่มีชั้นปี ต่างกันมีสภาพการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยได้แยก อภิปรายผลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ในการใช้ทรัพยากรและบริการร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ใช้บริการสำนักหอสมุด วิทยาเขตบางเขน นอกจากคณะที่สังกัดและสำนักหอสมุด ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ ห้องสมุดที่เข้าใช้น้อยที่สุด คือห้องสมุดพระพุทธศาสนา วัดอุปประสงค์ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดคณะอื่น คือ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม โดยมีความถี่ในการใช้บริการ บ่อยครั้ง (มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์) สำหรับวันที่เข้าใช้บริการเป็นประจำ ส่วนใหญ่เป็นวันอังคาร และช่วงเวลาที่เข้าใช้บริการเป็นประจำ ส่วนใหญ่เป็นเวลา 13.00-16.30 น. ทั้งนี้อาจเนื่องจากห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์เป็นห้องสมุดที่อยู่ใกล้สำนักหอสมุดและอาคารเรียนรวม 3 และ 4 ของมหาวิทยาลัยมากกว่า

ห้องสมุดคณะอื่นจึงทำให้นิสิตเกิดความสะดวกในการเข้าใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ แม้นมาศ ชวลิต (2541) ที่ว่า ความต้องการเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล และกลุ่มบุคคล แตกต่างกับความจำเป็นตรงที่ว่า ความจำเป็นนั้นเป็นสากล เป็นพื้นฐานที่ขาดเสียมิได้ ความต้องการจะสร้างขึ้นจากความจำเป็นหรือไม่จำเป็นสำหรับทั่วไป ให้มีรายละเอียดคนนอกเหนือไปจากความจำเป็นพื้นฐาน โดยประสงค์จะให้สนองความต้องการ โดยเฉพาะสำหรับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเฉพาะเรื่องเฉพาะกาลเวลา มีรายละเอียดซึ่งไม่ใช่ความจำเป็นสำหรับผู้อื่นก็ได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ในการใช้ทรัพยากรและบริการร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากผลการวิจัยในส่วนของการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สามารถนำมาอภิปรายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสถานที่ จะเห็นได้ว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าห้องสมุดมีแสงสว่างเพียงพอ สถานที่ให้บริการเดินทางสะดวก เวลาการเปิด-ปิด ของแต่ละห้องสมุดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมอยู่ติดถนนสายหลักของมหาวิทยาลัย นิสิตจึงเดินทางมาได้สะดวก และมีระบบไฟฟ้า ที่มีจำนวนหลอดไฟที่เหมาะสมกับขนาดของห้อง จึงทำให้ห้องสมุดมีแสงสว่างเพียงพอ และเวลาการเปิดปิดเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริการสารสนเทศและความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ของ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) ที่ให้แนวทางในด้านอาคารสถานที่ไว้ว่า ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศควรจัดตั้งอยู่ในอาคารเอกเทศ หรือมีบริเวณที่เป็นสัดส่วน อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีบรรยากาศภายในห้องสมุดเหมาะสมกับการค้นคว้าในด้านข้อเสนอแนะนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าสถานที่ คับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้มาใช้บริการ ทั้งนี้อาจเนื่องจากบางช่วงเวลาจะมีนิสิตเข้ามาใช้บริการพร้อมกันจำนวนมาก อาทิเช่น ช่วงสอบ และพักเที่ยง เป็นต้น ซึ่งเป็นช่วงที่นิสิตต้องการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลมาประกอบเรียน การทำรายงานส่งอาจารย์ ตลอดจนการหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเตรียมตัวสอบ

ทำให้ห้องสมุดมีจำนวนที่นั่งไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) ที่พบว่า ผลการวิจัยในด้านอาคารสถานที่ห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศประสบปัญหาเรื่องความเพียงพอของพื้นที่สำหรับการจัดบริการสารนิเทศแต่ละประเภทมากที่สุด

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ จะเห็นได้ว่านิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่ามีทรัพยากรที่ทันสมัย ทรัพยากรอยู่ในสภาพให้บริการ และมีทรัพยากรสารสนเทศตามที่ท่านต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริการสารนิเทศและความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ของ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) ที่ให้แนวทางในด้านทรัพยากรสารนิเทศไว้ว่า การจัดหาทรัพยากรสารนิเทศควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขต เป้าหมาย ของหน่วยงาน และผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ และควรจัดหาทรัพยากรสารนิเทศที่ทันสมัยมาบริการอยู่เสมอ ในด้านข้อเสนอแนะนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่างานนี้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และหนังสือไม่ครบถ้วนในบางสาขาที่ต้องการ โดยเฉพาะหนังสือภาษาญี่ปุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารถ มีดี (2540) ที่พบว่า ทรัพยากรห้องสมุดมีปริมาณน้อยและค่อนข้างจำกัด ทรัพยากรของห้องสมุดไม่เพียงพอหรือล้าสมัย นอกจากนี้ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) พบว่า ห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องทรัพยากรสารนิเทศมีราคาสูงขึ้นมากที่สุด

3. ด้านการจัดระบบสารสนเทศและการค้นคืนสารสนเทศ จะเห็นได้ว่านิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าการจัดเก็บเป็นระเบียบเรียบร้อย คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นมีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อการใช้งาน และเครื่องมือสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) เข้าถึงและสืบค้นได้ง่าย ในด้านข้อเสนอแนะนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าการอบรมวิธีการสืบค้นเพื่อให้เห็นชัดเจน มีประสิทธิภาพที่ได้อยู่แล้ว แต่มีไม่เพียงพอ คอมพิวเตอร์บางเครื่องที่ใช้เพื่อค้นหารายการหนังสือมีปัญหา และควรทำระบบให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นารถ มีดี (2540) ซึ่งผู้วิจัยเสนอให้ห้องสมุดกองทัพบก ใช้เทคโนโลยีข่าวสารสมัยใหม่

เชื่อมต่อเครือข่ายภายในห้องสมุดของกองทัพบกเองกับเครือข่ายภายนอกโดยผ่านทาง อินเทอร์เน็ต ด้านศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) กล่าวว่า ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศ ประสบปัญหาเรื่องความเพียงพอของเครื่องมือช่วยค้นมากที่สุด

4. ด้านการให้บริการสารสนเทศ จะเห็นได้ว่านิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การให้บริการ ยืม-คืน มีความสะดวกรวดเร็ว ไม่จำกัดทรัพยากรให้ยืมเฉพาะนิสิตในคณะบริการตอบ คำถามและช่วยการค้นคว้าตรงความต้องการ และมีความสะดวกในการใช้บริการ อินเทอร์เน็ต ซึ่งแตกต่างกับผลงานวิจัยของ นาลร์ มีดี (2540) ที่พบว่าผู้ใช้ประสบปัญหา ข้อจำกัดในการขอยืมทรัพยากรของห้องสมุดต่างหน่วย และการให้บริการของห้องสมุด ยังไม่ครบตามมาตรฐานบริการของห้องสมุดสมัยใหม่ ในด้านข้อเสนอแนะนิสิตระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ยืม-คืน สะดวก แต่ควรเพิ่มการบริการด้านอินเทอร์เน็ต ยังบริการได้ไม่เพียงพอ และบางครั้งจุด ยืม-คืน หนังสือย้ายไปย้ายมา อาจทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความสับสน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอยู่ใน ช่วงที่ห้องสมุดปรับปรุงสถานที่ให้บริการจึงมีความจำเป็นในการเปลี่ยนจุด ยืม-คืน ซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางการบริการสารสนเทศและความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ของ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) ที่ให้แนวทางในด้านการบริการไว้ว่า ห้องสมุดและศูนย์ สารสนเทศควรจัดบริการให้สอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้โดยการจัดบริการใน เชิงรุก และไม่ควรจำกัดขอบเขตการให้บริการ นอกจากนี้ควรประเมินความพึงพอใจของ ผู้ใช้อยู่เสมอเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงบริการที่มีอยู่หรือเพิ่มบริการได้สอดคล้องตรง กับความต้องการของผู้ใช้ ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการ

5. ด้านบุคลากรที่ให้บริการ จะเห็นได้ว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย-

เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า แต่งกายสุภาพ ให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์กับผู้ใช้บริการ และมนุษยสัมพันธ์ในการให้บริการดีในด้านข้อเสนอแนะ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนส่วนใหญ่ มี ความเห็นว่าควรบริการอย่างเต็มใจและมีอัธยาศัยที่ดีเมื่อนิสิตไปถามข้อมูล ควรตั้งใจ ให้บริการมากขึ้น ควรเพิ่มบุคลากร และบุคลากรควรตรงต่อเวลามากกว่านี้

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นารถ มีดี (2540) ซึ่งพบว่าด้านบุคลากรส่วนใหญ่เป็น ปัญหาของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความรับผิดชอบต่อนักที่ และปัญหา ทัวไปที่ห้องสมุดทุกแห่งประสบ คือ การขาดบุคลากรวิชาชีพบรรณารักษ์หรือนัก สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) ที่พบว่า ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศประสบปัญหาเรื่องความเพียงพอของบุคลากรที่ให้บริการ มากที่สุด และผู้ให้บริการควรมีความรู้ทั้งทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ ห้องสมุดสังกัดอยู่ และความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์

6. ด้านอื่น ๆ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขนส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในด้านอื่น ๆ ของการใช้ห้องสมุด ร่วมกัน ดังนี้ เวลาการให้บริการควรเปิดเร็วขึ้นกว่าเดิม ประมาณ 7.00-7.30 น. เครื่องปรับอากาศเย็นไม่ทั่วห้อง เรื่องกฎระเบียบสงสัยว่าทำไมนิสิตหญิงใส่กระโปรง สั้นเข้าห้องสมุดได้แต่ใส่กางเกงขาสั้นกลับเข้าไม่ได้ ยังมีการจองที่นั่ง และในเรื่องของ ความสมบูรณ์ของหนังสือ บางเล่มยังฉีกขาดแล้วไม่ได้รับการซ่อมแซม ซึ่งแตกต่างจาก ผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงในด้านงบประมาณ เช่น งานวิจัยของ ศิริเวช รัตนสุวรรณ (2543) พบว่า ห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่อง ทรัพยากรสารนิเทศมีราคาสูง จึงทำให้เกิดความร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ ขึ้นมา รวมทั้ง Ford (1995) ได้เสนอผลงานการวิจัย เรื่อง ความร่วมมือกันในเรื่องของค่าใช้จ่ายห้องสมุด หลากหลายรูปแบบระหว่างห้องสมุดใน อิลลินอยส์ นิวยอร์ก และ เพนซิลเวเนีย หรือ สันติ แสงสุก (2548) ได้เสนอผลงานวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการใช้ทรัพยากร ร่วมกันในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่านิสิตที่มีเพศ กลุ่มสาขาวิชา และชั้นปีต่างกันมี สภาพการใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัย- เกษตรศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการใช้บริการ

ห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และสถานที่ของห้องสมุดในกลุ่มสาขาเดียวกันก็มีสถานที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้นิสิตสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความร่วมมือระหว่างห้องสมุดของ มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ (2545) กล่าวว่า การที่ห้องสมุดตั้งแต่ 2 แห่ง ประสานงานในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อประโยชน์ของวงการห้องสมุดเอง หรือประโยชน์ของผู้ใช้ สาเหตุที่ผลักดันให้เกิดความร่วมมือมีต่าง ๆ กัน เช่น งบประมาณ บุคลากรจำกัด ปริมาณสารนิเทศ ทรัพยากรห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ความต้องการของผู้ใช้ที่จะได้สารนิเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์และรวดเร็ว สาเหตุเหล่านี้ จะแตกต่างกันไปในแต่ละสถานะ ซึ่งความร่วมมือระหว่างห้องสมุดอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดประเภทเดียวกัน (2) ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดต่างประเภทในประเทศเดียวกัน (3) ความร่วมมือระหว่างประเทศในเขตภูมิภาคเดียวกันหรือทั่วโลก ซึ่งหลังจากที่ห้องสมุดมีกิจกรรมความร่วมมือระหว่างกันแล้ว มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ ยังกล่าวอีกว่าเป็นที่คาดหวังว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการคือ (1) ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ให้ความสะดวกด้านบริการยืมระหว่างห้องสมุด (2) หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการจัดซื้อเอกสาร ทำให้ช่วยประหยัดงบประมาณ ในการซื้อทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก (3) ช่วยในการพัฒนาทรัพยากรของห้องสมุด (4) ช่วยในการพัฒนาบุคลากรของห้องสมุด (5) ลดความซ้ำซ้อนในการทำงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการค้น ทำให้ช่วยประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และใช้บุคลากรน้อย (6) ทำให้มีฐานข้อมูลบรรณานุกรม ซึ่งเป็นประโยชน์ด้านแหล่งสารสนเทศของประเทศ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยในส่วนของการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้านสถานที่จะเห็นได้ว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจำนวนที่นั่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นควรมีการปรับปรุงสถานที่โดยเพิ่มจำนวนที่นั่งให้มากขึ้น ทั้งนี้อาจปรับผังการวางตำแหน่งของสิ่งของต่าง ๆ ภายในห้องเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการใช้งาน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการรองรับนิสิตที่มีจำนวนการใช้บริการค่อนข้างมากในแต่ละวัน

2. จากผลการวิจัยในส่วนของการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้านทรัพยากรจะเห็นได้ว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปริมาณหนังสือยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้บริการ ดังนั้นควรมีการสำรวจความถี่ในการใช้งานหนังสือประเภทต่าง ๆ ภายในห้องสมุด โดยนำความถี่ที่ได้มาวิเคราะห์ว่าหนังสือเล่มไหนที่ควรสั่งซื้อเพิ่มเพื่อรองรับความต้องการใช้งานของนิสิต ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาหนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้บริการได้

3. จากผลการวิจัยในส่วนของการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้านการจัดระบบสารสนเทศและการค้นคืนสารสนเทศ จะเห็นได้ว่านิสิตมีความเห็นว่าการจัดชั้นวางหนังสือประเภทต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนทำให้ยากต่อการค้นหา ดังนั้นควรเพิ่มการติดป้ายบอกประเภทหมวดหมู่หนังสือต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยติดบริเวณที่ผู้ใช้บริการสามารถมองเห็นได้ง่าย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาหนังสือได้สะดวกยิ่งขึ้น

4. จากผลการวิจัยในส่วนของการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้านบุคลากรที่ให้บริการ จะเห็นได้ว่านิสิตมีความเห็นว่าบุคลากรบริการได้รวดเร็ว สุภาพ สามารถให้คำแนะนำต่าง ๆ ได้ดี แต่ควรมีความตั้งใจให้บริการและเอาใจใส่ผู้รับบริการให้มากขึ้นรวมทั้งควรปฏิบัติงานให้ตรงเวลามากขึ้นด้วย ดังนั้นควรได้รับการตักเตือนและจัดโครงการอบรมโดยให้ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของการบริการที่ดีซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานด้านบริการของตัวบุคลากรที่ให้บริการเองและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้รับบริการต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยด้านการศึกษาปริมาณการใช้บริการหนังสือชนิดต่าง ๆ ของนิสิตเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพิ่มลดจำนวนหนังสือในห้องสมุด
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับมหาวิทยาลัยอื่น
3. ควรศึกษาแนวทางการใช้ทรัพยากรห้องสมุดพระพุทธศาสนาร่วมกันของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับมหาวิทยาลัยอื่น
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรร่วมกันของห้องสมุดในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนกับวิทยาเขตอื่น
5. ควรมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น แบบสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบว่า การดำเนินการของห้องสมุดมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่อย่างไร เพื่อนำข้อบกพร่องที่ได้มาปรับปรุงห้องสมุดให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น